

fel. 2. Emberismeret, melynek körébe a néprajz, történelem, jog-alkotmány-politika és a filozófia tartozna. Ezeknek lenne feladatuk a magyar ifjúsággal megérttetni a magyar embert, s elmozdítani antropológiai, testtani és lélektani szempontból a tárgyilagos nemzeti tisztánlátást és lerakni a népi önismeretnek szilárd alapjait. 3. A természettudományi tárgykör legfontosabb része a politikai és gazdasági földrajz, mely életlehetőségünkkel, világhelyzetünkkel ismerteti meg az ifjúságot s így a magyarság külpolitikai súlyát, szerepének fontosságát állapítja meg a nemzetközi értékek mérőjén. 4. Az életgyakorlatokra vonatkozó ismeretek, próbák, szolgálatok. Itt káp helyet az egészségtan, testgyakorlás, katonai előképzés, művészi oktatás, ének, sőt az elméleti, kísérletezési, művészi vagy technikai tevékenység igazi színhelye: a műhely. Sok gyakorlati érzékről tanuskodik az iskolarendszer fokozatainak, típusának, osztályainak és az óraszámnak elvi javaslatát.

III. Van végül ideje a szerzőnek a statisztikaszerű kidolgozások mellett ezt a nevelési tervezetet beállítani a vallásnak „sub specie aeternitatis” értékrendszerébe.

Makkai pedagógiai elgondolását a józan — sőt erős és újszerű — gyakorlatiaság jellemzi, bár eszméinek nagy részét a kö épiskolák és szakiskolák már egy idő óta végzik, sőt megvalósítják. A könyv célkitűzése azonban magánviseli a totális állameszme mindenhatóságának bélyegét, mely möött lehetetlen fel nem ismerni a nemzeti szocialista berendezkedések körvonalait. Sikertől ugyan elhárítani magától az újpogány sovinizmus igézetét, hiszen éppen ezeknek az eszmeáramlatoknak kifejtésekor a kritikától épűgy nem tartózkodik, mint saját értékszemléletének bemutatásától. Alapeszméjét lényegileg elfogadjuk: a nemzet öntudatos honvétségével áll vagy bukik; viszont a liberalizmus már egyszer megásta a sírunkat, tehát erkölcsi feltámadást most se várjunk tőle. Már pedig Európa felett napjainkban ott lebeg a társadalmi és politikai schizma veszélye. A legújabb kor atomizált embertípusa kiszakadt az ősi hagyományok vérségi organizmusából és beletévedt egy sápadt alpacifizmus útvesztőjébe. Ennek a nemzeti léleksorvadásnak akarja Makkai útját állni. A könyv kétségtelenül erős nacionalista iskolát járt szellem alkotása, melyben a szerző a militarizmusnak egyedül üdvözítő hitét vallja és legfontosabb hitcikkelye az, hogy a nevelésben az Ars mellett a főszerepet Mars vigye. Politikai és pedagógiai világnézeteinek annyira alaphangja az állandó lelki katonai készenlét, hogy ennek ismerete nélkül könyvének alapszínezete szinte érthetetlen maradna számunkra. Rendszerében — a szintétikus elgondolás természeténél fogva — van meglepő, van sok tulzó, de megvan benne mindenekelőtt a jövőbe néző vates aggodalma. Katonai neveléseméletére vonatkozólag csak ennyit mondhatunk: tempus docebit. A mű belső szépségeit a szónoki forma külső arányosságai emelik ki. Dialektikájának lendülete egy elmélyedő tudós felkészültségével szövetkezik, mely stílusában hangulatilag is alkalmazkodik a gondolatok szárnyaló, vagy mélyenszántó jellegéhez.

Visy József.

Mai magyarságunk életrajza. (Gróf Teleki Pál, Hóman Bálint, Bartucz Lajos, Klemm Antal, Kerék Mihály, Lukács Ödön, Johan Béla, Hubay Sándor, vitéz Gyulay Tibor, Koós Zoltán, Kresz Károly, Bisztray Gyula, Kotsis Iván, Kopp Jenő, Richter Aladár, Bárdos Lajos, Hankiss János előadásai) Szerkesztette Balassa Brunó. Székesfehérvár, 1939. 248 oldal.

Szent István halálának 900. évfordulóján a székesfehérvári tankerület *Fehérvári Iskolahét* 1938. c. első nagyszabású munkáját adta ki; ebben a tanévben még impozánsabb megmozdulásról számol be ezzel a könyvvel. Tíznapos együttlét alatt

a tankerületnek mintegy 650 főnyi nevelője okult, épült és tapasztalatban gazdagodott 1939 júliusában. Az 1939. évi Fehérvári Iskolahét fő programja az a 25 előadás volt, ami — néhány másutt könyvtárakban megjelent kivételével — ebben a kötetben az utókor és az egész ország számára kiterjed.

Tekintettel arra, hogy ez a kiadvány a hivatalos támogatás folytán jelentős számban kerül be az iskolák könyvtárába s így ahhoz minden nevelő hozzájuthat, nem tűzhetjük ki célul a részletes ismertetést. Olvassa el mindenki; — ezzel a tanáccsal ajánljuk a munkát s legfeljebb néhány szempontot fűzünk ajánlásunkhoz a jobb megértés és minél teljesebb befogadás kedvéért.

Előadásokról lévén szó, nem éltetheti át a nyomtatás ugyanazokat az élményeket, amik az *élszó*, taglejtés és személyes varázs hatására bizonyára maradandó emlékei az ankét hallgatóinak. Minden olvasónak tehát hozzá kell képzelnie a nyomtatott betűhöz az élő embert is és túl kell tennie magát azokon a zökkenőkön, amelyek például *Teleki* és *Bárdos* szövegeinek olvasásakor érezhetőek. Meg fogja lepni a figyelmes olvasót az a nyilvánvalóan lényegileg *mássikú nemzetpolitikai felfogás* is, ami két-két előadó közt mélyül. E tekintetben elég útalni *Kerek* fejtegetéseire, amelyek éppen elég gondolkodnivalót nyújtanak különösen a székesfehérvári — és általában a dunántúli — iskolák nyitottszemű nevelői számára. A tétel minden esetben a *jelen* helyzetet adta meg az ismertetések alapjául s ez a magyarázata sok esetben annak a meglehetősen futólagos képnek, amivel az előadók a hallgatók előtt a multat tárgyalták. A látszólagos hézagot *Hóman* záróelőadása tölti be, ámde igen tanácsos a *mult alaposabb szemügyre vétele* az elmélyülni kívánók számára minden egyes felvetett témánál. Különösen ajánljuk az utólagos visszapillantást *Weis*, *Koós* és *Kampis* tárgyköreinél.

Az ankét létrehozásáért, az előadási anyag gondos összeválogatásáért s a kifogástalan nyomdai kivitelért nemcsak a székesfehérvári tankerület nevelőinek, hanem *mindnyájunknak hálája* igen indokolt.

Dr. Aldobolyi Nagy Miklós.

Elmélet és gyakorlat kérdéseit a szakoktatásban. Közzéteszi: Kispartai János dr. tankerületi kir. főigazgató. Szeged, 1939. A Szegedi Tankerület közleményei 5. szám.

Immár ötödik kötete jelenik meg a szegedi tankerület kiadványainak; mint a többi művek, ez is hatalmas munka eredményeit sűríti össze. Ezúttal három kiállítás tanulságai, tapasztalatai, eredményei és nevezetességei kerültek együvé: az 1938 novemberében rendezett makói, az 1939 április 16-án megnyitott szentesi és az 1939 május 14-én megnyitott szegedi kiállítás leírását, az elhangzott előadásokat és a bemutatott anyag egyes szemelvényeit találjuk az öt ivre menő kötetben.

A tartalom általánosan nevelő értékénél és rendszerességénél fogva egyetemes nevelői továbbképzésre is alkalmas, de e mellett hathatósan segít elő a szakoktatás fejlesztését és azt a dicséretes törekvést példázza, amely elszigeteltségéből ki akarja emelni a szakoktatás ügyét s közel hozva azt más nevelői körökhöz, ezáltal az egyetemes nemzetnevelésben a megillető helyre állítja.

Akik közelebb kerültek a felülről kiállítási és értekezleti anyag egyik-másik részéhez, azok jól tudják, hogy anyagi okokból, kényszerű terjedelemlimitálás miatt és főleg a háromdimenziós kiállítások kétdimenzióra szorításának elvi akadályára révén mily sok érték, közkincsül kínálkozó ábrázolás, munkaeszköz és módszeres feldolgozás maradt ki e kiadványból is. Éppen ezért a kötet célja nem lehet